

OED

Postmottak@oed.dep.no

Oslo 21.04.2023

Innspill til handlingsplan for energieffektivisering

Naturvernforbundet ønsker arbeidet med handlingsplan for energieffektivisering velkommen.

De siste årene har vi sett en utflating av forbedringen i energiintensiteten i økonomien. FNs bærekraftsmål 7.3 peker på behovet av en fordobling i den årlige forbedringen i energiintensitet. Også det internasjonale energibyrået IEA sier i sin "Net Zero Report" fra 2021 at en sterk forbedring av energieffektiviteten¹ er nødvendig for å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader C. Energieffektivisering og energisparing er den raskeste, billigste og minst konfliktfylte måten å framskaffe ren energi til å erstatte bruk av fossil energi.

Energieffektivisering er knyttet både til utbygging av infrastruktur, drift og vedlikehold og produksjon. Under følger viktige momenter for en handlingsplan for energieffektivisering:

1. Konkrete og etterprøvbare mål

Naturvernforbundet mener det er avgjørende viktig å sette klart definerte mål for energieffektiviseringsarbeidet. Målene må være etterprøvbare slik at det er mulig å måle effekt av tiltak og justere bruk av virkemidler i tråd med erfaringer og måloppnåelse.

2. Kompensasjonsordninger må fremme effektivisering

Strømstøtte til alminnelig forbruk og CO² kompensasjonsordningen for industrien er ordninger som gir økende støtte proporsjonalt med forbruket. Disse ordningene dekker en stor del av det totale kraftforbruket og demper prissignalet og lønnsomheten i energieffektivisering. Disse ordningene har ikke energieffektivisering som hovedformål, men effektiv og lavere energibruk vil redusere behovet for disse svært kostbare ordningene. Ordningene må utformes slik at de bidrar til å fremme energieffektivisering.

3. Fra nyinvesteringer til drift og vedlikehold

Effektiviseringsgevinster i drift kan bli nøytralisert av samfunnsendringer som bidrar til økt forbruk og energiintensitet. Ett eksempel er økt antall m² bruksareal i bygg og nye motorveier som gir økt trafikk og høyere fart med økt energiforbruk.

Naturvernforbundet mener at en handlingsplan for energieffektivisering også må adressere slik overordnede problemstillinger og legge rammen for en langsiktig utvikling av et mer energieffektivt Norge. En viktig faktor vil være å vri investeringer fra nybygging til drift og vedlikehold. Dette vil både spare energi og ressurser i utbyggingsfasen, samt friggi midler til

¹ En dobling fra 2 til 4 % årlig forbedring. IEA; [Net Zero Report](#)

nødvendig vedlikehold og oppgradering (inkludert energieffektivisering) av eksisterende bygg og infrastruktur. Dette er spesielt viktig innen offentlig sektor.

4. Transportsektoren

Infrastrukturbygging påvirker i stor grad transportbehov og transportmiddelfordeling, og effektene er langsiktige og vanskelige å reversere. Motorveibyggning påvirker arealbruken, som igjen har mye å si for hvor langt og hvordan vi reiser. Det vi gjør i dag, vil påvirke samfunnet i lang tid. Videre krever motorveiene mye energi ved bygging og vedlikehold, ikke minst til produksjon av energikrevende materialer. Veier for høyere fart vil også øke bilenes energibruk. Et avgjørende grep for å få ned energibruken i veitrafikken vil være å endre veipolitikken, i form av å droppe store motorveiutbygginger for økt kapasitet og fart og heller vedlikehold og utbedre de veiene vi har. Videre bør også andre virkemidler brukes for å påvirke transportomfang, transportmiddelfordeling og spesifikt energiforbruk. Arealplanlegging, veipricing/drivstoffavgifter, parkeringspolitikk samt prioritering av gange, sykkel og kollektivtransport vil stå sentralt. Siden luftfarten og godstransport over lengre distanser vil være krevende å elektrifisere, i hvert fall på kort sikt, vil energieffektiviseringsgevinsten av å redusere slike transportere være særlig stor. Å hindre utbygging av ny kapasitet for luftfarten vil derfor også være viktig, blant annet unngå bygging av en tredje rullebane på Gardermoen. For sjøtransporten vil redusert fart være et viktig energieffektiviseringstiltak.

Norge ligger langt framme i arbeidet med fase inn elektriske kjøretøy i personbilparken. Det er viktig, og målet om null salg av personbiler med forbrenningsmotor fra 2025 må innfris. Men det er to utfordringer som må løses framover. Virkemidlene må ikke bidra til mer bilkjøring. De bruksrelaterte elbilfordelene har ganske sikkert bidratt til mer kjøring. Vi mener at det primært er kjøpsavgiftene som må brukes til å fremme elbilene, ikke bruksfordeler. I tillegg har også elbilene et stort energi- og klimafotavtrykk i hele livsløpet. Vi trenger derfor et avgiftssystem for elbiler som premierer biler med lavt ressursforbruk i produksjonsfasen og lavt energiforbruk i bruksfasen.

5. Byggsektoren

Arealeffektivitet er et viktig innsatsområde for å begrense energibruken i bygg. Spesielt for offentlige bygg bør drift og vedlikehold opprioriteres på bekostning av nybygg.

Naturvernforbundet har utarbeidet et forslag til helhetlig virkemidelpakke for byggsektoren i 10 punkter. For å oppnå betydelige resultater vil fungere i sammenheng og forsterke hverandre. [Hele lista med begrunnelse leses her](#). Vi spesielt fremheve følgende fire sentrale punkter:

5.1. Energimerking

I likhet med Enovas innspill mener vi at energimerke må justeres og etableres som et sentralt kommunikasjonsverktøy. Energimerke skal etter forskriften sikre informasjon om «energitilstand og mulighetene for forbedring». Energimerking av småhus fungerer i dag ikke etter intensjonen. Den særnorske løsningen med en forenklet selvmerking gir unøyaktig energitilstand og informasjon om mulige forbedringer i form av en tiltaksliste forsvinner fullstendig. Dermed bidrar ikke energimerket med bygningsspesifikk informasjon om hva som bør prioriteres for å forbedre energistandarden og energimerke. Naturvernforbundet

mener at en løsning med selvmerking må endres til en ordning der merkingen og utarbeidelse av tiltaksliste gjøres av uavhengige bygningskyndige presjoner. Fagperson for energimerking av småhus kan for eksempel være energirådgiver som er godkjent for Enova-rådgivning og sertifiserte takstmenn som enkelt kan gjøre dette i forbindelse med utarbeidelse av tilstandsrapporter.

5.2 Minstekrav

En stegvis innføring av minstekrav for eksisterende vil være et viktig element i en handlingsplan for energieffektivisering. Energioppgradering vil kunne gi store kostnader for byggeier og må derfor varslet i god tid slik at en energi-oppgraderingen kan skje i takt med nødvendig vedlikehold og modernisering. Merkostnaden ved å oppfylle energikrav vil da være overkommelig. Et tidlig varsel er også viktig for å informere byggeiere slik at tiltak som likevel gjøres på bygningskropp og energianlegg, får tilstrekkelig høyt nivå. En parallell til dette er forbud mot oljefyring som ble varslet i god tid slik at byggeiere kunne tilpasse sine planer og investeringer til dette.

5.3 Nedbetaling over strømrregningen

Flere strømselskaper har gode ordninger der du kan kjøpe en varmepumpe og tilbakebetale over strømrregningen. Det er også mulighet til å lease solceller. Ulempen med dette er at man binder seg til en leverandør. Ved å forplikte nettselskapene, som monopolister, til å tilby finansiering av lønnsomme energitiltak, vil dette ikke begrense den enkeltes valg av strøm- og utstyrsleverandører. For tiltak identifiser i energimerkets tiltaksliste (se 5.1) og installert av kompetent leverandør, vil nett-abonntenen da kunne velge at nettselskapet tar regningen med nedbetaling over nettleie.

Nedbetalingstiden bør speile energitiltakets tekniske levetid. En luft-til-luft-varmepumpe med 10 år og isolering av loft og nye vinduer med 30 år. Dette vil gjøre at kostnadene ved økt nettleie blir mindre enn besparelsen som følge av redusert energibehov. Om finansieringsgrensen settes til maksimalt 100.000 kr over 30 år vil det øke nettleien med i underkant av 400 kr per måned. Dette er ikke en urimelig forpliktelse å skulle overføre til eventuelt nye leietakere/eiere av strømmåleren, som jo også vil oppleve samme besparelse med redusert forbruk.

Finansieringsordninger gir en rekke fordeler:

- Tilbudet når alle uten at det er nødvendig å binde seg til en tilbyder av strøm eller leverandør.
- Avtalen følger anleggsadressen. Om huset selges før installasjonen er nedbetalt, følger både installasjonen (eks varmepumpe) og betalingsforpliktelsen med over til ny eier
- Det løser eier-leier problematikken ved både eier og leier kan ta initiativ til lønnsomme tiltak som strekker seg utover leiekontraktens tidsperiode
- Ordningen er teknologinøytral. Alle tiltak fra energimerkes tiltaksliste kvalifiserer for ordningen.
- Ordningen er ikke konkurransevridende, alle leverandører kan formidle finansieringen. Leverandøren står ansvarlig for service og granstier på vanlig måte.
- Renten er lav – f.eks. knyttet til renten på statsobligasjoner, for tiden 3 % - gjør flere tiltak lønnsomme.

- Ordningen er selvfinansierte, det blir mindre behov for støtte for å fremme mindre og lønnsomme tiltak. Evt tilskudd trekkes fra av nettselskapet før nedbetalingen starter
- Nettselskapene vil tjene på at det blir fart på tiltak som loftsisolering og 3-lags vinduer som reduserer effektbelastningen på de kaldeste dagene (maksimalt effektbehov i nettet).

Ordningen vil også svare på stortingets anmodningsvedtak IV fattet ifm innstilling 25S (2022-23) om en løsning for samtidig utbetaling til forbrukeren.

5.4 Støtte fra Enova

Enova har foreslått en ny ordning med støtte til yrkesbygg og flerbolighus knyttet forbedring av energikarakter. En tilsvarende ordning bør komme på plass for småhus som gjør tiltak av høy kvalitet, men som av ulike årsaker deler oppgraderingen i flere trinn. Dette er viktig både for å få bedre samsvar mellom vedlikeholdsbehov og oppgradering med tanke på også kunne støtte husholdninger som ikke kan finansiere helhetlig oppgradering i ett steg.

Finansieringen bør i første rekke komme fra avgift på til Enova på nettleie, som er på 1,00 øre per kWh. I tillegg er det mva på avgiften til Enova som da i praksis utgjør 1,25 øre for forbruker. Avgiften omfatter kraft til husholdninger og næringsvirksomhet utenom industrien og administrasjonsbygg i industrien. Totalt innbetalt til Klima- og energifondet i Enova fra påslag på nett-tariffen i 2020 var på 713,6 millioner. Naturvernforbundet mener det vil være aksept for økt påslag når dette øremerkes for tilbakebetaling til byggeiere som gjør energitiltak.